

Lobota

Uredništvo in upravnništvo Kranj, Bleiweisova 7 — Čekovni račun št. 17.497 — Rokopisi se ne vračajo
Izhaja vsako soboto — Naročnina mesečno Din 4.—, četrtletno Din 12.—, polletno Din 23.—, celoletno Din 45.— — Inserati po tarifi

Leto II.

Kranj, 30. aprila 1938

Štev. 18.

Včeraj in danes

Pred dvajsetimi leti so se evropski narodi začeli boriti proti mori, ki jih je tlačila že dolga štiri leta. Bridke izkušnje krvavih vojnih let so odpirale zatiranim in izkoriščanim množicam oči. Nihče ni več verjel zvenečim geslom, s katerimi so vojskovodje pošiljali navadnega vojaka v prve črte, da si je tam dal odtrgati roko ali nogo, odvzeti vid ali nakopati neozdravljivo bolezen za nekakšno „domovino“, „svobodo narodov“, „krščansko kulturo“ itd.

Proti volji svojih poveljnikov so si vojaki v prvih rokih podajali roko v spravo. Včeraj so bili še sovražniki, danes pa so spoznali, da so si bratje, ki enako trpe in imajo istega sovražnika. Na nemških, francoskih, avstrijskih ladjah so se puntali mornarji in namerjali topove proti lastnim zatiralcem. V zaledju so delavci odpovedali pokorščino, sestradane žene in otroci so demonstrirali proti svojim vladam, ki so bile pripravljene žrtvovati cele narode interesom neznačne peščice vojniških špekulantov in dobičkarjev.

Zatirani narodi so pridružili svoj glas zatiranim plastem v posameznih narodih ter terjali svojo osvoboditev. V tem vsesplošnem meteu so se drobila stara cesarstva, so postajali mehki najhujši zatiralci delavskih in kmečkih množic. Z bojem so izmозgane ljudske množice končale imperialistično svetovno vojno in si pridobile demokratične svobode, ki so jim olajšale organizirano borbo za večji kos kruha.

Vojni špekulanti in vojni dobičkarji so se za nekaj časa poskrili. Njihovi ministri so se spremenili v pacifiste. Njihovi generali so se oblekli v civilno obleko.

Kmet se je vrnil na svoja polja in prijel znove za plug, da bi v miru gradil nov, lepši, svobodnejši dom. Delavec je korakal pod svojimi delavskimi zastavami samozavesno v končni boj. Uradnik je zaslutil, da sta mu delavec in kmet tovariša. Propadajoči obrtnik in trgovec sta se družila z delavstvom proti kartelom in trustom. Zdelo se je, da se široke ljudske množice ne bododale več ogoljufati za priborjeni košček svobode in kruha in miru.

Toda sovražnik ni počival. Preoblečen v ovčjo kožo se je volk pritihtopil med ljudstvo. Kar je bilo ljudstvu najsvetejše, je tudi sovražnik napisal na svoje zastave. Govoril je narodom, da jim bo prinesel gospodarsko in politično svobodo. Obljubljal je, da bo strl moč velikih kapitalističnih mogotcev — bank in trustov. Delavstvu je obljubljal pošteno plačilo za pošteno delo, kmetu zadosi zemlje in odpravo vseh dolgov. Inteligenci je risal bodočnost, v kateri bo lahko vsak človek razvil svoje zmožnosti do skrajnih meja. „Preprosti vojaki iz strelskih jarkov, odklikovani z železnimi križci“, so se tako širokoustili pred svojimi tovariši iz strelskih jarkov.

Danes pa ti preprosti kaplarji tepajo v blato s svojim vojaškim skopjem vse mednarodne pogodbe, napadajo miroljubne narode, zaslužujejo cela ljudstva v imenu neke „narodne časti“ in nekega „krvnega sorodstva“. Vojna je postala edini smoter njihovega življenja. Svojim narodom niso omadeževali samo resnične narodne časti in jo oškropili s potoki krvi, temveč so jim tudi ugrabili vsakršno svobodo. Mesto obljubljenega masla in kruha dajejo ljudstvu topove in letala, mesto šol in znanja vojašnice in nepismenosti, mesto umetnosti koncentracijska taborišča.

Lažni prijatelji slovenskega naroda postavljajo slovenskemu delavcu in kmetu in slovenskemu izobraženstvu

Problem Slovencev na jugu

Dopis iz Beograda

V beograjskem tedniku „Krug“ je izšla kratka notica, v kateri pravi članek, da je sedaj okrog osemdesettisoč Slovencev naseljenih v južnih krajih, ki predstavljajo „važen problem“, o katerem „bi bilo treba razmišljati“. Toda članek ne pove ničesar, v čem je ta problem, kdo ga je pomagal čisto odkrito večati in ostriti, ter ne najde niti enega odgovora, niti enega predloga za rešitev! Mislim, da moramo mi Slovenci, posebno oni, ki smo neposredno prizadeti, povedati čisto resnico o našem položaju tu doli ter govoriti, predvsem pa delati za izboljšanje istega.

Z razvojem industrije v Sloveniji po vojni se je povečalo število industrijskega proletarijata, v katerega so se rekrutirali posebno kmetje, ker na naših kmetijah podeduje imetje običajno samo eden, dočim morajo drugi na delo, da si zagotove življenjski obstoj. Nato je sledila vedno doslednejše centralizacija industrijskega in denarnega gospodarstva, kar vse je šlo največ na račun slovenskega kmeta, delavca in obrtnika. Industrijalci so, da bi mogli izdržati konkurenco z juga, pritiskali na delavske mezde in racionalizirali obrate, s čemer je bil del delavskega razreda izključen iz proizvodnje. Davki so rasli, z njimi kmetijski dolgovi in siromašenje kmetov, kar je povzročilo priliv kmečkega prebivalstva v tovarne in v mesta.

Na drugi strani je industrija juga, ki je bila še v povojjih, potrebovala kvalificiranega delavca. V prvi vrsti zmožnega in pridnega. Zato je bil najboljši Slovenec, ki je bil radi rastoče bede in brezposelnosti pripravljen sprejeti tudi nizko mezdo, samo da je bil za-

taka dejanja velikih sosedov za zgled, ki naj ga posnemajo. Od „Jutra“ preko „Slovenca“ do „Kmetkega lista“ se dviga bojni krik, naj si slovenski narod nakopije na grbo svojega „vodjo“, ki mu bo z bičem v roki vcepil „enotno voljo“. Po mnenju teh modrijanov je edina rešitev za Slovence, če mirno pomorejo narodnim izdajalcem do oblasti in vpeljejo še v Sloveniji blagoslovljeni režim „ene volje, enega ljudstva, enega vodje“. Marsikaj so ti „prijatelji slovenskega naroda“ že napravili, da bi dosegli svoj cilj. Razcepili so kmeta in delavca, ustražovali so uradnika, trgovca in obrtnika, zatrli so svobodo govora, tiska in zborovanja. In kljub vsemu temu jim lov v kalnem ni lahek. Slovenski narod se otesa teh svojih goljufovih dobrotnikov. Čim bliže so mu veliki zgledi, tem manj ima volje, da bi jih posnemal in tem več ima volje, da bi si spet pridobil tiste pravice, ki si jih je priborjeval ob koncu svetovne vojne.

Črni oblaki se danes zgrinjajo nad zemljo, toda jutri bo vstal dan, ki ga bo slavil ves narod. Slavil ga bo delavec, ki zahteva v človeški družbi mesto, ki mu po vsej pravici gre; slavil ga bo kmet, ki se želi znebiti hlapčevanja in tlake in garanja za nenasitne pijavke; slavil ga bo mali človek v mestu, ki je v neprestani skrbi za svoj obstoj. Jutrišnji dan bo slavil ves slovenski narod, ki hoče jasno in odločno povedati, da mu njegove zemlje in njegove svobode ne more ugrabiti noben sovražnik, ne doma ne v tujini. Jutrišnji dan je dan tistih, ki „dobro v srcu mislijo“, ne pa tistih, ki hodijo med nami, da bi v naših vrstah sejali razdor in malodušnost. Zato naj bo jutrišnji dan uvod v novo slovensko pomlad, katere cvetje ne bo ovenelo v nekaj kratkih letih.

poslen. Ravno tako je siromaštvo kmetkega in delavskega razreda prisililo dekleta, da si poiščejo zaslužka. Zato je bil spet zelo primeren jug, kjer so našle delo kot služkinje in podobno. Moram še omeniti, da je od naših deklet delala in še dela beda ter služba pri meščanskih rodbinah — prostitutke! Potreben je bil seveda tudi kader zmožnega uradništva, v katerega smo prispevali Slovenci doberšen del. Zmotna pa je trditev nekaterih, da tvori večino Slovencev na jugu — uradništvo!

Tako se je Slovenec tu znašel čisto v drugih gospodarskih razmerah (nehigijske in nečiste delavnice, slaba stanovanja, nizka mezda, neomejen delovni čas), kakor tudi socijalnih (večja razlika med meščanom in delavcem), posebno pa kulturnih (malo število društev in nedelavnost v njih) ter političnih!

Za povprečen prerez razmer, v katerih živimo Slovenci med seboj in nekoliko z ozirom na okolico, bom vzel sam Beograd kot center vsega dogajanja.

Največja napaka je razcepljenost slovenskih društev, ki so si nujno nadela političen značaj, česar sicer ne priznavajo. „Društvo Slovencev“ naj bi predstavljalo nekako zvezo vseh ne glede na politično ali razredno pripadnost. Toda žal, dobilo je lice čisto meščanskega Slovenca. Delavski odsek spi, glavni vzrok je oddaljenost delavskih stanovanj od sedeža društva: kajti celo nameščenci težko plačujejo stanovanja v mestu, kako naj bi jih delavci? Mislim, da ne bi bilo težko ustvariti krajevnih odsekov tam, kjer se nahaja največ Slovencev. Poleg tega igra važno vlogo tudi materialni položaj društev. Mecenov nimamo (vsakokratni naši ministri, načelniki in poslanci nas lepo pozabijo), dohodki se dele na več društev (članarina) in naše finance stoje zato zelo slabo. Kulturno-prosvetni odsek se zbudi le sporadično!

„Prosvetno društvo“ včasih nekaj zakliče pa zopet — utihne; ostane komaj odmev. Omeniti moram še skromno čitalnico in knjižnico, obloženo najbrže „s finim prahom“ podobnim onemu pri „Društvu Slovencev“.

Nekje počiva skrito „Društvo slovenskih žena“. Ko smo proslavljali Zupančičev jubilej, je bilo nekaj rečenega o „pisatelju zgrešenih ciljev“, zapeli smo par nabožnih in o Cicibanu in zopet lepo utihnili. O „Dumi“, o Zupančiču, o Slovencu, pesniku, rojenem iz naroda kmetkega in delavskega so morali govoriti Srbi na Kolarčevi Ljudski univerzi!

Pohvalo in postavljanje za vzor pa zaslužijo dekleta iz Slovenskega doma („Slomškova“ ustanova za zaščito naših deklet v Beogradu). Neumorno delajo in igrajo igro za igro. Sicer so to dela povprečne vrednosti, umetniške in vzgojne, toda dejstvo je, da je volja tu, da je vloženega mnogo truda in pridnosti in bi bilo Slovincem zelo priporočati, da jih posnemajo.

Na prvi pogled bi človek sklepal, da k razdvajanju našega društvenega življenja vodijo osebnostne razprtije. Pa ni tako! Globoko v teh naših prokletih možganih čepi, da se moramo iti „klerikalcev in liberalcev“! Oddaljenost od rodni krajev, kjer smo Slovenci na dobri poli, da take razprtije odpravimo, ne nudi možnosti, da bi isto pot utrli tudi tu na jugu, kjer je še mnogo potrebnejša, ker smo našim unitaristom naravnost „pred nosom“. Ta možnost gotovo obstoja, treba bo pa še precej dela; mi upamo sedaj

Ustava kralj. Jugoslavije

§ 4. Državljanstvo je v kraljevini eno, VSI DRŽAVLJANI SO PRED ZAKONOM ENAKI. Vsi uživajo enako zaščito oblastev.

Zakon o tisku

§ 1. Tisk je svoboden. Svoboda tiska sestoji iz tega, da se neovirano izražajo misli v novinah ali drugih tiskanih predmetih...

SOKOLSKO DRUŠTVO KRANJ,

privedi v nedeljo, 8. maja na letnem telovadišču nastop vseh oddelkov. Članstvo in naraščaj bosta izvedla vaje za vsesokolski zlet v Pragi, deca pa župne vaje. Na sporedu so še raznoterosti in orodna telovadba. Sodelovala bo godba 1. pl. polka iz Škofje Loke. Zdravo!

na „Slovensko društvo“ v Ljubljani, ki bi to nalogo vzelo po mojem mnenju zelo radevolje v roke.

Sedaj pa se moram ozreti še na one, ki so najbolj zapuščeni, ki umirajo po predmestnih gostilnah, zastrupljeni duševno in telesno, kajti tudi zanje sem dolžan odgovora. Treba bi bilo slovenskega delavca strokovno organizirati, ustvariti „slovensko sekcijo“ To pa naj ne bi predstavljalo kakšnega razbijanja enotne borbe vsega delavstva, toda le poskus, vrniti našim ljudem kos domovine na tujih tleh. Pojdimo po zgledu „Seljačkog Kola“ in „Akcije URSSJ“ v Zagrebu za pobijanje nepismenosti, za pouk delavcev v računstvu, zgodovini in zemljepisu, v literaturi in prirodnih znanostih! Ali ne bi bilo to hvaležno delo in bi naši ljudje mogoče opustili gostilne ter živeli novo, boljše življenje?

Zdi se mi, da je pri vsem najbolj prizadeta mladina. Nje ni v društvih! Zakaj? Gotovo je največ vzroka v naši ozkogrudni rodbinski vzgoji, ki meni, da bo društvo otroka „moralno pokvarilo“. Tako je skoraj onemogočeno, da bi se družili. In še en velik vzrok je. Nimamo slovenske šole! Ruski emigranti imajo poleg osnovne celo gimnazijo. Kdo jim jo je dal? Če vzamemo, da so obubožali, potem je niso sami! Obenem ima gimnazija značaj uniformiranega militarističnega fašizma, ki se mu stavlja naloga „osvoboditev svete Rusije“. Nemcev je manj od Slovencev, pa imajo šolo, ki je veljala nad poldrug milijon dinarjev. In mi je nimamo! Potrebna bi bila akcija za šolo — zelo hvalevredno polje za naše poslance — pri kateri bi morala sodelovati kot najbolj prizadeta predvsem naša mladina.

Sedaj pa še, kaj počno naši študenti, cvet intelektualne Slovenije? Zapri so se v svoj krožek in tam se nekaj zgovarjajo. Kakor je videti, so to predvsem otroci premožnejših staršev, ki so se prišli v Beograd „sprostiti“. In vendar bi morali biti oni prvi povsod, najbolj žilavi pri delu ter bi morali po zgledu demokratske srbske in hrvaške mladine prevzeti ter pošteno in neomažno voditi vse akcije Slovencev na jugu. Mi gledamo vanje še vedno z upanjem, da bodo svoj prosti čas uporabili pri delu za slovensko skupnost.

Ne samo oni. Vsi Slovenci moramo čutili odgovornost za dogajanje okrog sebe, pa naj se nas tiče posredno ali neposredno. Ali naj mogoče gledamo čisto brez skrbi od dne do dne stopnjevano agresivnost „komandujučih“ fašizmov? Italija potrebuje trboveljski premog in les ter lesno industrijo, Nemčija morskobalo za svojo pot proti Bagdadu! Mi pa čisto mirno, prekrižanih rok in zasanjani prisluskujemo sladkemu govoričenju jugo- in tujih fašistov, ki težko požiraje govore o „jugoslovenski kulturi“.

Kje smo? Dobro vemo: naša pot je v kolu vseh demokratskih, poštenih in trdnih prijateljev, ki se bore za mir in svobodo malih tlačanih narodov ter za socijalno pravičnost! To naj vodi k skupnosti vseh Slovencev na jugu!

Delo svobodoljubnih kitajskih žen

Zveza kit. žen je razposlala vsem društvom širne Kitajske sledeči poziv: V imenu žen, včlanjenih v naši organizaciji se obračamo na Vas v sledeči zadevi:

Nedvomno Vam je znano, da vrše japonski agentije sistematično in zlasti zadnje leto močno pojačano propagando ne le med našim meščanstvom, marveč tudi med našimi kmeti, v namenu pripraviti s svojim raznarodovalnim delom tla za priključitev k Japonski. Da je ta propaganda s krinko prijateljstva še mnogo nevarnejša, dokazuje tudi najboljši poznavalec japonskih načrtov F. W. Foerster, še nedavno profesor na univerzi v Tokiu, ki pravi: To propagando je treba sprejeti z veliko večjim nezaupanjem in pripravljenostjo kot pa odkrite grožnje z orožjem in intrigami. Iz publikacij je jasno razviden smoter sedanje Japonske, da se propagira za dosego tega cilja taktičnost in prilagodljivost vsake vrste. Njihovo načelo v taktiki je: nasprotnika je treba najprej ohromiti s propagando, potem pa pobiti na tla.

Posledice tega razmaha že čutimo ob vsakem koraku: po ulicah naših krajev se sliši japonska govornica, skoro bi človek imel vtis, da je v osrčju Japana. Japonci dvigajo glave, kakor da so že oni gospodarji pri nas, a kar je najbolj porazno je dejstvo, da tudi naš kmet pričakuje odrešenje iz svojih težkih razmer od Mikada. Poročila, ki prihajajo iz posameznih okrajev in vasi pričajo o obupni neorientiranosti na našem podeželju, saj so mnogi celo mnenja, da se pripravljamo k prostovoljni priključitvi k Japonski...

Ne da se tajiti dejstvo, da je to situacija, zlasti med preprostimi ljudmi ustvarilo predvsem naše časopisje, ki poroča v sliki in besedi na način, da mora zlasti preprostega bralca spraviti na popolnoma napačno pot in mu vcepiti povsem neresnične predstave o pravem in resničnem stanju položaja. Razumemo, da se je često treba ukloniti zahtevam diplomatske taktike, ki pa nikakor ne sme iti tako daleč, da bi se ljudstvo zavajalo na pot neresnice in pogube. Izgovor na predpise drži samo deloma: časopisje, ki hoče biti v službi resnice in pravice, ima dolžnost, da vsaj molči, če ne zna pisati resnice.

Toda naši listi poročajo tako, kakor da so vsi prepričani, da je na Japonskem pravi paradiz, njihova poročila vzbujajo v naših ljudeh razpoloženje za priključitev k Japonski. Posebno neumestno je hvalisanje ob priliki kake ekskursije, saj je vendar razumljivo da tudi na Japonskem kažejo tujcem Potemkinove vasi. Naravnost obupno zmedo pa je ustvarilo pisanje, ko so naši listi prinašali dejstva, ki pomenjajo za nas enega najbolj žalostnih porazov, prikazovali to kot skrajno vesel dogodek in akt politične modrosti. Kako naj si preprost človek, ki je doslej slišal vedno, da je Mandžukuo naša zemlja, da jo zahtevamo kot svojo lastnino zase, razlaga tako pisanje, češ, da je Mandžukuo s svojim glasovanjem za priključitev k Japonski pokazala svoje visoko politično zrelost i. t. d.

Čedalje bolj napačna orientiranost našega preprostega človeka naj bo

PRIJATELJEM „SOBOTE“! Navzlic vsem umelnim oviram in vsem zlohotnim lokalnim napovedovanjem v zasmeh pridobiva „Sobota“ vedno več novih bralcev, naročnikov in prijateljev. V doglednem času nameravamo vsled tega znatno dvigniti naklado lista in po možnosti povečati tudi obseg; zato se obračamo na vse, ki jim je napredek „Sobote“ pri srcu, da nas pri tem delu podpirajo z marljivim dopisovanjem, z nabiranjem novih naročnikov in z naslovi prijateljev ter znancev, ki bi bili mogoče pripravljeno naročili „Soboto“; predvsem pa prosimo naše prijatelje, da zahtevajo „Soboto“ v vseh javnih lokalih! Naročnina znaša celoletno din 45,—, polletno 25,— in mesečno 4,—. Naš čekovni račun ima štev. 17.497 ter se glasi: „Sobota“, uredništvo in upravištvo, Kranj.

opomin v prvi vrsti našemu časopisju, čegar dolžnost je, kljub trenutni situaciji kazati svojemu narodu pravo pot. **Samo časopisje, ki se zaveda svoje naloge, bo vzgojilo ljudi v značajne državljane, ki bodo vedeli, kje so doma.**

Prosimo, da sprejmete to naše pismo kot dobrohoten nasvet iz vrst državljanov, ki se zavedajo opasnosti položaja, v katerem se nahaja naša domovina.

Z narodnim pozdravom:

Zveza svobodoljubnih kitajskih žena

Nekaj zelo pomembnih števil

Nemške organizacije so se v zadnjih letih v Jugoslaviji tako občutno dvignile, da bodo tozadevne številke gotovo zanimale vso jugoslovansko javnost, katere sveta dolžnost je, da

Kje je narodna zavednost?

Narodna zavednost je lastnost, ki je pri nas redka in čudovito omahljiva. Na prodaj je doslikrat za majhen denar.

Na Bled je prišlo za Veliko noč več skupin gostov iz Nemčije, ki izkoristijo nizke predsezonske cene in svoj dopust za potovanja. Tako je tudi v Park-hotelu prišlo dne 15. aprila par sto gostov: Vodstvo Park-hotela je zato izobesilo našo in nemško zastavo. Zavedni Blejci so proti nemški zastavi takoj protestirali, kajti došli gostje niso predstavljali nikakega uradnega obiska. Ker hitlerjevske zastave niso hoteli sneti, so se funkcionarji Jugoslovansko-čehoslovaške lige in Sokola pritožili na okrajno glavarstvo v Radovljici.

Smatramo za potrebno, da ta za nas posebno v današnjem času sramoten dogodek objavimo tako kakor se je vršil. Dostikrat se je že zgodilo, da so prišli na Bled predstavniki Francije, Češke in drugih držav ali odlične ekscurzije, pa jim ni nihče izobešal

posveti temu gibanju ravno v današnjih resnih časih največjo pazljivost in da je vsled ogromnega naraščanja teh nemških organizacij — budno na straži!

Številčen porast naših gornjih ugovitov pa kažejo sledeče številke: V Banatu je bilo leta 1931 samo 6 nemških društev, danes jih je 55; Bačka je izkazovala še nedavno 16, sedaj pa jih je 61; v Sremu se je tozadevno število povečalo od 2 kar na 27; v Slavoniji celo od nič na 66; v Baranji tudi od nič na 17; v Bosni od nič na 8. V Sloveniji je imel nemški Kulturbund leta 1931 le 4 organizacije, danes jih ima 22. Nemških mladinskih organizacij je bilo pred 6 leti 5, pred tremi leti 48, lani 142, letos pa šta že 202 (dvesto dve).

Če pogledamo naše lastne organizacije, pa bodisi slovenske, hrvaške ali srbske, potem moramo z zaprepasčenjem konstatirati, da takega porasta naših domačih jugoslovanskih društev ne moremo zaslediti v nobeni pokrajini naše svobodne Jugoslavije.

Sedanji gostje iz Nemčije pa so izključno iz srednjih slojev in predstavljajo publiko, nad kakršno so pred par leti blejski hotelirji vihal nosove, posebno če so bili domači. Da jim danes izobešajo zastave, je pač v prvi vrsti znamenje, kako na šibkih nogah stoji tujski promet. Če bi se merodajni gospodarji znali pobrigati doma, bi imeli za tak denar (40—50 din penzija) domačih gostov dovolj, tako pa se morajo zadovoljiti s tujimi in še te dobijo le po politični milosti.

Dne 9. aprila je bila v hotelu Jekler slavnostna večerja za proslavo plebiscita ter je hotel za to priliko dal napraviti 10 hitlerjevskih zastav.

Zavedajmo se, da za vse državljane, tudi za hotelirje in bankirje obstoji meja, preko katere se ne sme iti, kjer enostavno izgovor „kšeft je kšeft“ — ne drži! Neumno bi bilo, igrati se v nevarnosti. Narodna neodvisnost, svoboda in mir so stvari, ki jih moramo vsi braniti — in ki niso na prodaj!

Pota naših ministrov

Min. predsednik in zunanji minister g. dr. Milan Stojadinović se je po kongresu Jugorasa odpeljal iz Beograda k nam v Slovenijo ter se naselil na Bledu v grand hotelu Toplice. — Notranji minister g. dr. Korošec se je podal tudi v Slovenijo na oddih. — Minister za zgradbe g. Stošovič se nahaja momentano v Italiji, odkoder bo krenil v kratkem v spremstvu višjih uradnikov svojega ministrstva v Švico ter končno v Nemčijo. — Minister za socialno politiko in narodno zdravje g. Dragiša Cvetković je odpotoval v Že-

nevo, kjer bo zastopal pri sejah Mednarodnega urada za delo kot delegat našo državo. — Iz Dubrovnika se je vrnil v Sarajevo prometni minister g. dr. Mehmed Spaho, ki pa se bo že v soboto podal nazaj v Beograd. — Minister brez listnice g. Šekija Behmen se nahaja na odmoru v Grčiji. — Minister n. r. g. G. Janković je odpotoval v Nemčijo, kamor odide čez par dni tudi minister za telesno vzgojo naroda g. dr. Miletič. — Ljubljanski župan g. dr. Adlešič odpotuje v kratkem v Ameriko na obisk k našim izseljencem.

Mizerne plače našega delavstva

Pri vseh okrožnih uradih za zavarovanje delavcev in nameščencev v celi državi je bilo meseca februarja 1938. zavarovanih 652.444 članov in sicer 470.612 moških in 181.832 žensk. Od teh je zaslužilo dnevno

do din 9'60	69.606 oseb
od din 9'60 do 24'—	301.798 „
„ „ 24'— „ 34'—	117.573 „
„ „ 34'— „ 48'—	80.312 „
preko din 48'—	83.155 „

Povprečen zavarovani dnevni zaslužek je znašal v mesecu februarju din 22'94, kar predstavlja v primeri z mesecem januarjem padec od din 0'16. Vse to so uradni podatki zagrebškega Suzor-ja samega, v oči pa pade najbolj dejstvo, da zasluži po istih 301.798 oseb (to je nad 46% vsega zaposlenega delavstva) le din 9'60 do din 24'— dnevno, kar da povprečni dnevni zaslužek din 16'80 na zavarovanca, od katerih ima gotovo polovica tudi ženo in otroke!

Drugi dan pravoslavne Velike noči se je vršil v Beogradu prvi kongres Jugorasa (Jugoslovanski radnički savez), katerega se je po poročilih vladnega tiska udeležilo nad 50.000 delavcev iz cele države in na katerem je g. dr.

V boj proti jetiki!

Okrog 15.000 Slovencev je jetičnih, približno 1.500 jih umre vsako leto za tuberkulozo. — Porazne številke za naše zdravstvene razmere!

Ob teh številkah se moramo zamisliti, ne samo kadar so občni zbori raznih Protituberkuloznih lig, kadar se ob kaki politični akciji omenja tudi bolnica in razumljivo tudi zgraditev posebnega oddelka za pljučne bolezni in kadar se vrše Protituberkulozni tedni. Ne, te številke naj nam lebdé stalno pred očmi in vedno se zavedajmo, da ob vsaki, pa še tako malenkostni podpori pomagamo ne samo onim, ki so že oboleli, temveč tudi sebi.

Ne bomo se spuščali v podrobnejše razmišljanje odkod toliko tuberkuloznih bolnikov? Jasno je, da so leglo jetike slabe socialne razmere. V tem nas potrjuje tudi velik odstotek jetičnih bolnikov pri onemoglostnem in bolniškem zavarovanju. Drugič, da se do pred kratkim ni posvečalo jetičnim bolnikom in zdraviliškim napravam več pozornosti in seveda tudi težko ozdravljiva bolezen in njen zavratni razvoj.

Če se hočemo tedaj uspešno boriti proti jetiki, je predvsem treba izboljšati obupne razmere, v katerih živijo naši preprosti ljudje. Naš list se stalno zavzema za izboljšanje življenjskih prilik našega delavca, kmeta in duševnih delavcev. Mi hočemo, da se socialne prilike izboljšajo. Kdor misli, da je to nepotrebno, in taki ljudje so, ta naj se zaveda, da tudi v boju proti jetiki ne more uspešno delovati! Res najtežja borba nas čaka prav na tem polju, toda če ne bomo začeli boja pri koreninah, tega zla ne bo mogoče zaježiti, kaj šele popolnoma odstraniti.

Danes se bori proti jetiki v Sloveniji 47 Pt lig, katerih članstvo znaša preko 6000. Torej ti idealni ljudje vodijo danes vso borbo za pobijanje

tuberkuloze, snujejo razne fonde za zdravljenje in za preglede. Hočejo s prireditvami v okviru Pt tedna borbo proti jetiki popularizirati in zbrati novih ljudi in sredstev za čim uspešnejše delovanje. Poleg lig deluje 15 dispanzerjev, ki imajo v evidenci 550.000 ljudi. Upajmo, da v kratkem ne bo več Slovencev, ki ne bi bil pod zaščito kateregakoli Pt dispanzerja. Vidimo, da so požrtovalni ljudje storili ogromno hvalevredno delo, ki ne gre samo za zbiranjem sredstev in propagando v Pt ligah in za zdravniškim posegom v dispanzerjih, temveč, da gre tudi že v smeri socialnega zboljšanja prilik obolelih na pljučih. O tem delu bi nam mogle največ povedati dispanzerske sestre, ki obiskujejo bolnike na domovih. S tekmovanjem za higijensko ureditev stanovanj in z obdarovanjem se skuša marsikaj izboljšati, toda kot rečeno to delo bo najtežje, kajti darovani prispevki bodo premalenkosti, da bi mogli zmanjšati bedo obolelih. Kaj bo z onimi, ki so trenutno še zdravi, pa živijo prav v tako bednih ali pa še slabših razmerah?

Želimo, da se uresničijo besede dr. Neubauer-ja, ki je dejal na občnem zboru Pt zveze, da ni več daleč čas, ko bo omogočeno vsakemu Slovencu brezplačno zdravljenje jetike. Mi pa še pristavljamo: Zahtevamo od vseh poklicanih ne samo to, da podpirajo že obolele, temveč, da se z odstranitvijo vseh socialnih krivic omogoči našim ljudem človeka dostojno življenje in s tem prepreči glavni vzrok jetike. Naj se ob priliki Pt tedna, ki bo od 8. do 15. maja t. l., prikaže idealno delo lig in vsak, ki mu je količkar pri srcu njegovo zdravje in zdravje bližnjega, naj vstopi v ligo, ki si je nadela tako požrtovalno delo. Ne pozabite pa prikazati izvor jetike: socialne krivice!

Skofja Loka

Na zadnji občinski seji je sklenil naš občinski odbor, da najame posojilo v znesku 700.000 din, katero se bo porabilo za sanacijo Mestne hranilnice v Škofji Loki.

Tržič

Sokolsko društvo ponovi v nedeljo 1. maja ob pol 9. uri zvečer v Sokolskem domu znano Tučičevo dramo v treh dejanjih „Trhli dom“.

Bled

„Soboto“ dobite na Bledu v trafiki pri Francu Maroltu, poleg cerkve.

G. Milo Novak, dirigent Sokolskega orkestra in gasilske godbe na Mlinem je odšel domov na Češko. Z njim blejsko kulturno življenje mnogo izgubi. V domovini mu želimo dobrega uspeha in več priznanja kot ga je dobil pri nas.

Koroška Bela

Občina Koroška Bela je vstavila v svoj proračun za l. 1937/38 2000 din za dobrodelna društva, v katerem je bilo mišljeno tudi Udruženje vojnih invalidov. Toda banska uprava v Ljubljani je s svojim odlokom z dne 4. maja 1937, opr. II. No. 8993/4 črtala to postavko. In to kljub temu, da je občina predložila prošnjo omenjenega društva, to je Krajevne odbora Udruženja vojnih invalidov na Jesenicah. Krivda torej ne leži na strani občine, ki z vsemi močmi stremi za tem, da podpre vsako socialno in humanitarno akcijo svojih občanov. To smo zapisali — čitajte! „Vojni invalid“

Bohinjska Bistrica

Zveza srenj in sosesk je imela 24. aprila v občinskem domu na Jesenicah propagandni sestanek, na katerem so bili povabljeni tudi zastopniki srenj iz radovljiškega okraja. Odziv je bil zelo velik. Videlo se je, da prede trda tudi kmetu izven Bohinja in da si želi vsak rešitve iz težkega položaja. Zato pa je treba najprej medsebojnega spoznavanja, potem pa skupnega dela, ker je le na način možna pot v boljšo bodočnost.

Bohinj

Bohinj je zelo znamenit, rečemo mu lahko, da je del slovenske Švice in naravnost ustvarjen za tujski promet, nima pa še pol Bohinja elektrike in ne vodovoda, kar gotovo ne pospešuje razvoja tujskega prometa. Tako se skrbi za nas.

Dopis iz Bohinja

Tudi mi Bohinjci se moramo boriti z gospodarskimi težkočami, čeprav pravijo, da smo baš Bohinjci kar sredi raja. Ni samo posamezen slučaj, da zapoje boben svojo žalostno pesem, zdaj enemu, zdaj drugemu. Skrb, kako si ohranimo streho nad glavo, je tudi pri nas vsakdanja stvar. Da bi bil zakon, ki bi nam branil vsaj streho nad glavo kakor v Srbiji, bi se tudi mi precej oddahnili.

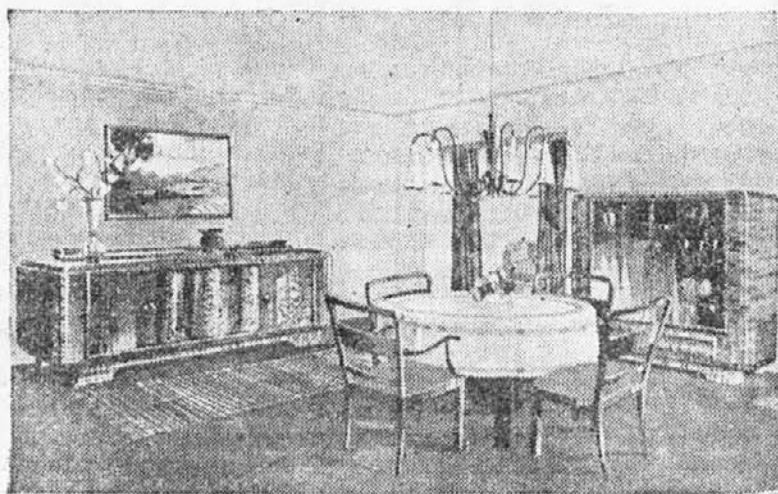
Resnica pa je, da so se razmere v nekaterih ozirih zboljšale, res pa je tudi, da se gospodarski položaj našega malega človeka ni toliko popravil, da bi mogli zadovoljivo živeti, kaj pa še odplačevati dolgove kakor se od nas zahteva.

V našem kotu je orne zemlje zelo malo, gozdovi pa so nam bili zelo pičlo odmerjeni, tako da nam tudi od teh ni mogoče živeti. Živinoreja je nekako upanje na boljše čase, toda za to so predvsem potrebni zadostni pašniki v dolini, posebno pa še v planini, brez katerih se s kakim poboljšanjem razmer pri nas sploh ne more računati.

V tem pogledu so bili naši predniki v davnem času mnogo na boljšem. Takrat so dobivali potrebni les, drva in steljo v gozdovih, ki so se jim zdeli najbližji in najprimernejši. Živina pa se je smela pasti tudi marsikje, kjer se danes ne sme.

Naše pravice so se nam krčile počasi a stalno. Vzrok je bil v prvi vrsti ta, ker smo biti kmetje premalo učeni, pa je gospoda to dobro izrabila. Dostokrat se je zgodilo, da so dobili

I
Z
D
E
L
U
J
E

Anton Kos strojno mizarstvo Kranj-Klanc

ADOLF PRAH

tovarna voln. in bomb. tkanin v Kranju

izdeluje Oxforde

Lincermolino

Molino

Keperflanele

Barhente

Tenisflanele itd.

Cene najnižje! Domače podjetje!

„IDES“ TVORNICA ČRNILA IN KEMIČNIH IZDELKOV KRAJN

Zahtevajte in kupujte

Rekord

krema za čevlje,

ki ščiti usnje in daje lep sijaj

Kupujte pri
tvrdkah, ki
inserirajo v
„SOBOTI“!

kmetje gotove listine z odloki in sklepi, na katere se je bilo pritožiti tekom gotovega časa. Ker pa so bile listine pisane v nemškem jeziku, jih niso niti razumeli; mislili so celo, da imajo v rokah dokumente, na katerih so njih pravice zasigurate, bilo je ravno obratno.

Pred 2 leti smo si ustanovili Zvezo srenj in sosesk z namenom, da bi si lažje branili svoje pravice, oziroma izgubljene nazaj pridobili. Upamo, da nas bodo merodajni faktorji razumeli in nam šli na roko, da pridemo čimprej do svojih pravic, ki so za naš obstoj nujno potrebne. Ljudstvo bo tako postalo bolj zadovoljno in samozavestno ter bo ponosneje hodilo ob meji, čez katero gledajo ljudje, katerih jezika in pisanja ne razumemo.

Bohinjski kmetje

SPORT

Prvenstvena tekma
Maribor : Kranj
je preložena

V teku dogodkov . . . Drugi del prvenstva je naša enajstotnica pričela s težkim porazom v Cakovcu (0:6). Res je sicer, da je nastopila na terenu, kjer so Cakovčani skoro nepremagljivi,

vendar tak poraz ni bil potreben. Kakor se je igra razvijala prvih 20 minut tudi nihče ni pričakoval takega izida, nasprotno, iz tega dela igre so celo domači navijači sodili, da bo „posao težak“ in da utegne kaka pika romati v Kranj. Napadalna petorica Kranja je nekajkrat koncentrirala ožjo in širšo domačo obrambo okrog vrat in poleg nekaterih manj opasnih situacij izzvala tudi tri ali štirikrat vratarja k res bravuroznim posredovanjem. Pri nekaj sreči bi mogli gostje v tem času vsaj dvakrat potresti mrežo in končen rezultat bi bil čisto drugačen.

Tako je bilo v prvi četrtini igre. Vendar se je pa že v tej četrtini moglo opaziti, da leva stran obrambe Kranjčanov, zlasti pa half nikakor ni v formi in da zaradi tega desno krilo domačih postaja vse opasnejše. Vedno močnejše forsiranje tega krila in njegove spojke je vedno očitneje kazalo, da si je tudi domača enajstotnica glede najtežje vrzeli v gostujočem moštvu že popolnoma na jasnem. S statiranjem enega igrača v tekmi, v kateri je bilo treba napeti vse sile, je bilo ravnovesje celote tako težko porušeno, da na kak uspeh od strani gostov sploh ni bilo več računati, še več, treba se je bilo pripraviti na težji poraz, ki v resnici tudi ni izostal. Desna stran domačih je uspešno prodirala, po mili volji preigravala obrambo in — zabijala gole. Velika pregrupacija v kranj-

MALI OGLASI

Vsaka beseda Din 1.—; Iskanje služb in mali oglasi soc. značaja vsaka beseda 50 para; prve tri besede debeleje tiskane. Uprava „Sobote“ Kranj, Bleiweisova 7

Prodaj hišo
v bližini Kranja, zelo pripravno za trgovca in obrtnika. Naslov v upravi „Sobote“.

Kupujem
stalno kante od olja in podobne. Ponudbe na upravo „Sobote“ pod „Kante“.

Kupim
pisalni stroj in plačam takoj. Biti mora dobro ohranjen in velike oblike. Ponudbe na upravo pod „Olovina“.

Kupujem
stalno steklenice od črnila in podobne. Ponudbe na upravo „Sobote“.

Prodaj njiivo,

ki se nahaja ob Šenčurški cesti, oddaljena 2 km od železnega mostu. Njiva meri cca 13.000m². Prodaj po zelo ugodni ceni.

Anica Krč,
Kranj, Blejska c. 4.

FRANC BENEDIK

GOSTILNA TRGOVINA

STRAŽIŠČE

BALINANJE — VRT

NAJLEPŠA IZLETNA TOČKA

Tiskarna

„Sava“ d. d.
Kranj

Knjigarna - Knjigoveznica
Izdelava štampiljk
Zaloga vseh čolskih potrebščin

TVRDKA

„BEKA“

DRUŽBA Z O. Z.

GLAVNO ZASTOPSTVO

OPEL-AUTOMOBILOV

LJUBLJANA

CELOVŠKA CESTA 38

skem moštvu je sicer vsaj delno okrepla obrambo, vendar težke vrzeli n' mogla popolnoma zamašiti, poleg tega pa je močno handicapirala napadalno vrsto.

Končno k temu še par besed v pouk vsem onim, ki — morda v velikem navdušenju za klub, morda tudi iz drugih vzrokov — nestrno zahtevajo zmag, napadajo vodstvo in kritizirajo. Kranjski nogomet je razmeroma mlad in enajstotnica S. K. Kranja se je v teku treh ali štiri let iz borpnega gorenjskega kluba povzpela v finalista prvega podsavezne razreda. Doživljala je poraze, dosegala zmage, nesporno pa je korakala vedno kvišku, vsako leto za eno stopnjo višje. Vsak sportni podvig potrebuje gotove razvojne dobe, v enem letu se ne da vse doseči, vsak razmah zahteva pa tudi požrtvovalnosti, altruizma in mnogo tihega dela, kar se temeljito loči od kričavega naslajanja nad zmagami na igrišču in praznega nerganja, ki ne sprašuje po vzrokih. Neugodni rezultati v zadnjih srečanjih s starimi rutiniranimi nasprotniki, najboljšimi v podzvezi, niso toliko posledica slabe postave ali kaj sličnega, ampak jim je vzroka iskati predvsem v nivoju kranjskega nogometa, ki ga je mogoče dvigniti le s strunnim delom, z vsestransko podporo, ne pa s kričanjem in kritiziranjem.